

LLIBRES

Ha Jin, Jon McGregor i George Jonas

Dues novetats sustentades en la història, i una que fantasieja

GASPAR HERNÁNDEZ

● Vet aquí tres bones novetats literàries, d'allò més recomanables, a pesar que probablement no encapçalaran cap rànquing dels llibres més venuts. Dos d'aquests llibres, els de Ha Jin i Jonas, se sustenten en la història. L'altre, el de Jon McGregor, fantasieja (McGregor és jove).

► **1.** Ha Jin, desconegut a casa nostra malgrat ser un excel·lent novel·lista, va abandonar la Xina el 1985 i des de fa temps és professor de la Universitat de Boston, i va guanyant els premis més importants dels Estats Units. *Sombras del pasado* (Tusquets) narra la relació entre un estudiant de la Universitat de Shanning i el seu tutor, quan aquest comença a desvariejar arran d'un vessament cerebral i explica, com aquell qui no vol la cosa, episodis del seu passat d'intel·lectual perseguit durant la Revolució Cultural, així com detalls de la seva vida personal que provoquen rubor i ràbia en un estudiant que a la vegada es vol casar amb la seva filla i que, paral·lelament, veu que els joves del seu voltant comencen a preparar la manifestació de Tiananmen. La novel·la ens dibuixa què és ser un intel·lectual a la Xina— «Al nostre país, cap acadèmic pot dur una vida diferent a la d'un empleat. Tots som uns automats sense ànima, uns cargols en la maquinària de la revolució», i l'enganyament de treballar amb l'intel·lecte al país, on els catalans

comprem els jersers i fins i tot les pomes: «Com més sàpigues, més boig et tornaràs. L'intel·lecte fa que la vida resulti insuportable... És millor ser un home corrent que treballa amb les mans.» Ho diu el protagonista, envejós dels col·legues nord-americans, de la seva llibertat. També de la seva llibertat a l'hora de decidir amb qui casar-se. La novel·la retrata un món on la insensibilitat és una font de força essencial per a la supervivència, on els intel·lectuals tan sols aspiren a tenir un pis més gran —i no tenen manies a l'hora de besar els peus al Partit per aconseguir-lo— i d'on els joves que no volen fer jersers no tenen cap altre remei que fugir. Esplèndida.

► **2.** Jon McGregor, l'any 2002, amb tan sols 26 anys, es va convertir en el candidat més jove al premi Booker amb la novel·la *Si nadie habla de las cosas que importan*, que acaba de publicar Salamandra, i que abans ha rebut els premis Somerset Maugham i Betty Trask i ha estat finalista de nombrosos guardons, com ara el premi de la Commonwealth al primer llibre, i el premi que concedeix *Times* al millor escriptor jove de l'any. La novel·la comença amb una sèrie d'estampes d'un dia d'un estiu qualsevol en un carrer qualsevol d'una ciutat del nord d'Anglaterra, amb estudiants que fan les maletes pensant en el futur, nens que entren i surten corrents de les cases, un home que pinta de

Una de les imatges més significatives de la revolta de Tiananmen, època en què se situa *Sombras del pasado*. / EFE.

blau les finestres de casa seva, un matrimoni que es tanca al seu dormitori per fer l'amor, o una parella d'avis que es prepara per celebrar el seu aniversari... fins que de cop i volta s'esdevé un accident terrible que, tres anys més tard, un jove recordarà mentre mira una caixa de fotografies que un veí va fer obsessivament d'aquells habitants del carrer: allò que semblava ordinari acaba sent extraordinari. Tensió, suspens i prosa metàl·lica.

► **3.** Aprofitant que demà s'estrena a l'Estat espanyol l'última pel·lícula de Spielberg, una bona lectura és el llibre que la va inspirar, *Venganza*, de George Jonas, a pesar que cal dir d'entrada que l'autor del llibre i l'autor de la pel·lícula amb prou feines s'han vist, i que l'autor del llibre s'ha queixat reiteradament—com és tradició—

del tracte rebut per la productora i pel mateix Spielberg i, sobretot, de la manipulació a què s'ha sotmès el seu llibre, o millor dit, de la simplificació a què se l'ha sotmès (com també és tradició). A desgrat d'això, el llibre, que es llegeix com un thriller i que atrapa des de la primera pàgina, és interessantíssim per si sol: després de l'assassinat d'onze atletes jueus durant els Jocs Olímpics de Munic, el 1972, un agent del Mosad rep l'encàrrec de venjar la mort dels esportistes eliminant onze terroristes palestins a Europa, cosa que va suposar un gran canvi en la política israeliana, atès que va ser la primera vegada que l'estat d'Israel va decidir combatre el terrorisme amb més terrorisme: Jonas no només narra les claus d'aquella operació secreta, en què es van veure implicats des de la primera ministra israeliana, Golda Meir,

fins a l'aleshores general Ariel Sharon, sinó que explica el que passa a la llarga, quan l'agent del Mosad s'adona dels seus errors, de les morts inútils i del ferm convenciment que més morts accentuaran el conflicte israelianopalestí.

► SOMBRAS DEL PASADO

Ha Jin
Editorial: Tusquets
Pàgines: 339
Preu: 18,27

► SI NADIE HABLA DE LAS COSAS QUE IMPORTAN

Jon McGregor
Editorial: Salamandra
Pàgines: 285
Preu: 15,90

► VENGANZA

George Jonas
Editorial: RBA
Pàgines: 438
Preu: 19,00

L'Europa futura

FRANCESC ROCA

● La I Guerra Mundial (1914-1918) fou una cruïlla històrica decisiva, car fou l'inici de la desintegració dels grans imperis europeus bastits a partir del 1500 i del renaixement de les nacionalitats europees. La creació de la Societat de Nacions i els projectes d'Unió Europea serien l'altra cara del mateix procés de superació dels vells imperialismes. L'assaig *Catalunya i l'Europa futura* (Barcelona, Llibreria Catalònia, 1935) d'Alexandre Deulo-

feu se situa en aquest context, seguint el camí obert per la història dels moviments nacionalistes d'Antoni Rovira i Virgili, i la història del món de Josep Pijoan, i els reports sobre les minories nacionals de Joan Estelrich o Francesc Maspons i Anglasesell. Però, el treball del químic i farmacèutic figuerenc d'adopció Alexandre Deulofeu és molt ambiciós: vol construir una història conjunta d'Europa, a partir del seu naixement a l'entorn del 800. Deulofeu subratlla les concordàn-

ces entre els processos històrics que es produeixen simultàniament a Europa. El resultat és una redefinició dels grans períodes històrics: 1) del 1000 aC al 800dC es produeix el cicle complet del naixement, l'apogeu i la decadència de la civilització grecoromana, 2) del 800 al 1500 som en l'Època de la Llibertat, 3) del 1500 al 1800, l'Època dels Imperis, 4) del 1800 al 1914, l'Època de Transició, 5) al 1918, comença l'Europa futura. La Revolució Francesa és un episodi

imperialista més, i la Revolució Russa en el fons no és més que un moment de desintegració imperial. I, a l'Europa futura, en la confederació europea del futur, la cultura podrà ocupar el lloc que li correspon. Pensant en la proximitat entre el català i l'occità: el català que avui llegeix uns tres milions d'habitants podrà ser perfectament comprès per una població cinc vegades superior.

FRANCESC ROCA és professor de política econòmica de la UB.

Portada de l'assaig de Deulofeu.

